

**Cvičení z rodinného práva**

**Doc. JUDr. Zdeňka Králíčková, Ph.D.  
Mgr. Martin Kornel, Ph.D.**

**2020/2021**

**SYLABUS III**

**Příbuzenství.  
Určování a popírání rodičovství.  
Práva neprovdané matky.**

## A. TEORETICKÁ ČÁST.

**Není nutné písemné zpracování. Nastudujte zákon a učebnici tak, abyste byli schopni odpovědět na následující otázky.**

1. Jak definuje zákon příbuzenství? Zabývejte se právním, biologickým, genetickým a sociálním příbuzenstvím.
2. Jak je v českém právním řádu upraveno určování mateřství?
3. Definujte pojem „náhradní“ mateřství. Jak je tomu v České republice? Posuďte faktický a právní stav.
4. Co je to utajený porod?
5. O co jde u anonymního porodu?
6. Vysvětlete podstatu a řešení možných „konkurencí“ tří domněnek otcovství.
7. Zaobírejte se popíráním I. domněnky otcovství ve vazbě na běh času.
8. Který orgán je pravomocný a příslušný k přijetí souhlasného prohlášení otcovství k dítěti?
9. Může souhlasné prohlášení učinit i osoba nezletilá i nesvéprávná? Pokud ano, za jakých podmínek?
10. Lze otcovství souhlasně prohlásit i k zletilému dítěti?
11. Musí být prohlášení dle II. domněnky v souladu s biologickým, genetickým či sociálním rodičovstvím? Argumentuje judikaturou ESLP.
12. Vysvětlete možnost „konverze“ I. domněnky ve II. domněnku dle § 777 ObčZ.
13. Je muž, jehož otcovství bylo genetickým testem vyvráceno (není tedy genetickým otcem), pořád nositelem rodičovské odpovědnosti?
14. Jak je to s jeho právem dát souhlas s osvojením dítěte?
15. Zaobírejte se právy putativního otce ve vazbě na judikaturu ESLP a ObčZ.
16. Zaobírejte se právy mužů určených za otce v dobách, kdy testy DNA, nebyly ve světle judikatury ESLP a českého právního řádu.
17. Má dítě právo znát svůj původ? Zaobírejte se i problematikou odkládání dětí.

18. Smí dítě podat návrh na určení mateřství?
19. Může dítě podat návrh na určení otcovství?
20. Smí dítě podat návrh na popření otcovství?

## B. PRAKTICKÁ ČÁST.

### Zpracujte písemně.

#### 1. ZÁMĚNA DĚTÍ V PORODNICI A PRVÁ DOMNĚNKA OTCOVSTVÍ

Adamovi s Evou se před dvěma lety narodila dcera. Eva si druhý den po porodu všimla, že dcera má jiný barevný odstín očí, než měla v den porodu. Pojala proto podezření, že v porodnici došlo k *záměně dětí*. Personál však jakékoliv pochybení odmítl a Evino podezření přisuzoval hormonálním změnám po porodu. V prvních měsících, kdy Adam s Evou dceru vychovávali, Eva čím dál více nabývala přesvědčení, že není její biologickou matkou. Dcera totiž neměla žádné rysy po rodičích. Adam se snažil Evu uklidnit a vysvětloval jí, že dítě se stává podobné rodičům až v pozdějším věku. Nakonec však souhlasil, aby byly provedeny genetické testy. Ty prokázaly, že mezi dcerou a Adamem a Evou nejsou žádné genetické vazby. Eva se díky kamarádce pracující na matričním úřadě dozvěděla, že v porodnici se ve stejný den narodila ještě jedna holčička. Kontaktovala proto její rodiče a hned při první návštěvě si u ní všimla stejných rysů tváře, jako má Adam. Rozhodla se proto celou věc řešit.

#### Vypracujte písemně:

1. Co byste poradili jako advokáti Adamovi a Evě, jejichž dítě bylo zaměněno?
2. Je dle české právní úpravy možné popírat mateřství? Lze využít analogii zákona a aplikovat ustanovení popírání otcovství, zejména popěrné lhůty?
3. Je v těchto případech nutno popírat i otcovství? V odpovědi zohledněte varianty, kdy genetický test prokázal otcovství a kdy genetický test vyvrátil otcovství.

#### Vypracujte:

1. Petit návrhu na určení mateřství v případě tzv. nalezenec.
2. Petit návrhu na určení mateřství v případě dítěte, které matku právně má.
3. Výrok soudního rozhodnutí o návrhu na popření otcovství manžela matky.

## 2. DRUHÁ DOMNĚNKA OTCOVSTVÍ

Adam se před pěti lety seznámil s Evou, která se poté, co se jejich vzájemný vztah začal více prohlubovat, Adamovi přiznala, že je těhotná s jiným mužem. Adamovi tato skutečnost nijak nevadila a Evě slíbil, že se bude o její dítě *starat jako o vlastní*. Když byla Eva v šestém měsíci těhotenství, společně s Adamem před matričním úřadem prohlásila, že právě on je otcem jejího počatého dítěte. Po narození syna byl Adam v rodném listě zapsán jako otec. Po pěti letech nesezdaného soužití začalo mezi Adamem a Evou docházet ke značným konfliktům, které vyvrcholily tím, že se Eva odstěhovala k novému příteli. Adam tuto skutečnost nesl velmi těžce, a proto se rozhodl, že nadále již *nebude přispívat na výživu* Evina syna.

### Odpovězte písemně:

1. Jak je tomu s vyživovací povinností a rodičovskou odpovědností Adama ve vazbě na příklad? Co byste poradili jako advokáti Adamovi, pokud nechce být s dítětem dále právně spojen?
2. Jak jsou upraveny lhůty k podání návrhu? Jaké prostředky právní ochrany má muž, pokud tyto lhůty již uplynuly?
3. Kdo další by mohl „zpochybnit“ otcovství Adama?

### Vypracujte:

1. Petit návrhu na popření otcovství určeného podle druhé domněnky.
2. Argumentaci ve věci návrhu na prominutí zmeškání lhůty ve vazbě na judikaturu ESLP.
3. Výrok soudního rozhodnutí, kterým soud vyhová návrhu na popření otcovství po uplynutí zákonné lhůty.

### 3. TŘETÍ DOMNĚNKA OTCOVSTVÍ

Adam, který se před třiceti roky na letním festival intimně stýkal s nezletilou Evou, byl před sedmadvaceti lety rozhodnutím soudu *určen jako otec* Eviny dcery. V řízení sice namítal, že na daném festivalu se Eva určitě stýkala i s jinými muži, soud však k těmto námitkám nepřihlédl a na základě hematologické zkoušky rozhodl o jeho právním rodičovství. Adam proto celých sedmadvacet let *plnil svoji vyživovací povinnost*, nikdy se však se svou dcerou nestýkal a ani nevyhledával žádný kontakt. Nedávno se z televizních pořadů dověděl o případech mužů, kteří se po celá léta marně domáhají popření svého otcovství, ač mají k dispozici genetické testy. Adam se proto rovněž rozhodl o prověření svého otcovství cestou genetického testu. Dcera s tímto testem souhlasila, neboť jak tvrdí, Adama nikdy nepovažovala za svého otce a nemá k němu žádný bližší vztah. Adamova domněnka se potvrdila a genetický test *spolehlivě vyvrátil genetické příbuzenství* Adama a jeho „dcery“.

#### Odpovězte písemně:

1. Co byste poradili Adamovi, který nechce být nadále právně spojen se svojí „dcerou“? Je možné domáhat se popření otcovství určeného podle III. domněnky? Věcí se zaobírejte ve vazbě na judikaturu ESLP a příslušnou novelu vnitrostátní právní úpravy.
2. Které právně významné otázky jsou zkoumány v řízení o určení otcovství dítěte? Co je pro jejich uplatnění relevantní?
3. S čím je řízení o určení otcovství spojeno?

#### Vypracujte písemně:

1. Petit návrhu na určení otcovství.
2. Petit návrhu na řešení situace právního otce ve vazbě na příklad.
3. Výrok soudního rozhodnutí, kterým soud nevyhoví návrhu Adama ve věci popírání třetí domněnky.